

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН РАДЕВ,

Съгласно разпоредбата на чл. 92, ал. 1 от Конституцията на Република България президентът е държавен глава, който в качеството си на висш едноличен държавен орган олицетворява единството на нацията и представлява държавата в международните отношения. Правомощията му са уредени в чл. 98 – 101 от основния закон. При реализирането на някои от тях президентът осъществява и регулативни функции по отношение на другите държавни органи. Няма пречки президентът да упражнява и извънконституционна намеса при определени политически ситуации. Авторитетната намеса на президента може да има съществено политическо значение – Решение № 25 от 21.XII.1995 г. на Конституционния съд на Република България по конституционно дело № 27/95 г., Държавен вестник, бр. 6/96 г.

По този повод се обръщам към Вас с молба да упражните конституционно установените Ви правомощия на държавен глава и да сформирате специална комисия, която да разследва случая със станалата публично известна със закъснение среща на главния прокурор с член на ръководен орган на партия и бизнесмен Георги Гергов и издателя на вестник „Сега“ и бизнесмен Сашо Дончев. Съгласно Конституцията и Закона за съдебната власт главният прокурор притежава изключителни правомощия в сферата на наказателното производство и надзора за законност, като осъществява надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори. В централизираната система на прокуратурата всички административни ръководители в прокуратурата са подчинени и се отчитат пред главния прокурор (чл. 136, ал. 4 ЗСВ). Главният прокурор е върховният гарант за осъществяването на надзора за спазването на законите в Република България и неговият отказ да отговаря на членове на Висшия съдебен съвет (ВСС) във връзка с нерегламентираната му среща и липсата на каквато и да било институционална реакция, хвърля основателни съмнения за наличието на правова държава. Когато имаме нерегламентирани контакти на главен прокурор с бизнесмени, спрямо които се извършват предварителни прокурорски проверки и които имат политически позиции в навечерието на изборите е грубо погазване на закона. Дори и у критично малкото български граждани, които все още вярват на българската съдебна власт, се породи усещането, че дейността на прокуратурата за възбуждане на наказателно преследване и осъществяване на надзор за законност се обуславя не от предвидените основания в закона, а от лични контакти, непрозрачно влияние и корупционни практики. Действията на главния прокурор пораждаат основателни съмнения за дефицит, а защо не и за липса на правова държава. Без съмнение е, че това ще доведе до делегитимиране на една ключова държавна институция, каквато е прокуратурата. Нещо повече. След обявяването на срещата от единия от участниците, последвалите действия от страна на прокуратурата и неустановената истина за състоялия се разговор водят до възникването на основателни съмнения в обществото за съществуване на опасност оплакалият се от злоупотреба с власт гражданин да стане обект на репресивен реваншизъм. Именно на фона на дълбоко подкопаното доверие у българските граждани в наличието на правова държава у нас, твърдението, че „съдебната власт е независима и не можем да се месим“ изглежда напълно неоснователно. Една такава стъпка не би могла да противоречи на принципа на разделение на властите и на принципа за независимостта на съдебната власт (чл. 8 и чл. 117, ал. 2 от Конституцията). Едно друго разбиране почива на твърде стеснителното тълкуване на конституционния текст, без да държи сметка, че разпоредбата на чл. 92, ал. 1 от Конституцията гласи: „Президентът е държавен глава. Той олицетворява единството на нацията...“. Подобно твърдение би принизило конституционния статус на българския държавен глава и би противоречало на Конституцията. В рамките на правомощията на

президента Конституцията му възлага правото и задължението да упражнява и извънконституционна намеса при определени ситуации.

Като орган по назначаването на главния прокурор, считам Вашата намеса за много наложителна, тъй като в настоящата ситуация Вие бихте могли да предотвратите девалвацията на доверието към цялата институционална система на държавата. Ако това събитие бъде оставено без правни последици, това би довело до дълбоко накърняване на доверието на българските граждани в съдебната система, а навън, пред нашите партньори в Европейския съюз, страната ни е заплашена от имиджова катастрофа с дългосрочни последици.

В една такава ситуация Вашата намеса е повече от наложителна. Принципът за разделение на властите, според мотивите на Решение № 6 от 22.04.1994 г. по к.д. № 4 от 1993 г. на Конституционния съд, е „метод за оптимално функциониране на върховната държавна власт и средство за предотвратяване на евентуален произвол от страна на другите държавни органи, което рефлектира върху правата на гражданите“. Между властите няма „китайска стена“, тъй като те си взаимодействат и са проява на единна държавна власт и суверенитет. Конструкцията на чл. 92, ал. 1 от КРБ следва исторически установена световна практика, че към конституционния ред на една република принадлежи избран държавен глава. Неговият авторитет и компетенции олицетворяват съществуването и единството на държавата и тази негова позиция оправдава той да има функцията по балансиране на политически процеси. В правната теория това положение е известно като „активен арбитраж“ у държавния глава, оприличаван на „четвърта власт“. Конституцията на Република България, без изрично да визираща „арбитража“, който президентът на Републиката има като умиротворител и като балансатор сред трите власти, съдържа това разбиране, но изразено с думите: „олицетворява единството на нацията“ посредством предоставените му функции в трите разделени власти.

Приветствам действията на Инспектората към ВСС да започне проверка по казуса, но за съжаление, проверката и доказването на фактите, свързани с данни за извършаването на престъпление от страна на главния прокурор, не са в правомощията на главния инспектор. Компетентен орган за това е Прокуратурата на Република България. Няма да коментирам действията на ВСС, свързани с казуса на главния прокурор, защото има събития, които са толкова абсурдни, че човек не бива да ги коментира. В качеството си на „арбитър“ на трите власти, Ви моля, да предприемете съответните действия за установяване на истината за срещата на главния прокурор с двамата бизнесмени, за да предотвратим срива на доверието в институциите. Резултатите от една обективна проверка от напълно независим орган, който стои равноотдалечен от трите власти, каквато е президентската институция, биха били достатъчно основателен повод, ако има данни за извършено престъпление, за сезиране на Прокуратурата и последващи стъпки за охраняване на досъдебното производство от евентуални репресии върху разследващите магистрати от страна на главния прокурор.

И накрая бих искал да добавя, че стойността на предоставените на президента правомощия се проявява в единството с характера на самия президент. При един слаб като личност президент „силните“ правомощия ще бъдат „слаби“. И обратното. При един президент, притежаващ воля и характер, „слабите“ правомощия могат да се изпълнят с истинска мощ. Следователно личността на президента неизбежно преминава в предоставените му правомощия, за да им придаде собствените си качества. Известно е, че силата на президентските правомощия е не толкова в самите тях, колкото в морално-политическия и волеви характер на онзи, който ги осъществява.

Дълбоко вярвам, господин президент, в силата на Вашия характер! В момент когато институционалното доверие в страната е пред пълен срив, а имиджът на държавата ни е на път да катастрофира, Вие, като най-висшестоящия и обективен арбитър, бихте могли да предотвратите тези негативни последици. Никой от тези, които са поели кръста да участват в управлението на страната, не бива да забравя, че историята ще бъде безпощадна към всички, които отказват да бранят достиженията на демокрацията и правовата държава. Дълбоко вярвам, че с Вас бихме могли да работим заедно за връщането на доверието в институциите. Дълбоко вярвам и в това, че занапред ще инициирате онези законодателни промени в Конституцията, които да гарантират върховенството на правото и въведат онзи механизъм за контрол на главния прокурор, който занапред да ограничи възможностите за произвол от негова страна.

Молбата ми към Вас ще завърши с една мисъл на великия Уинстън Чърчил: „Отговорността е цената на величието“. В очакване на Вашия отговор, господин президент, оставам с уважение,

**ЛОЗАН ПАНОВ –
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД**